

RĪGAS DOMES PIEMINEKĻU PADOME

Rātslaukums 1, Rīgā, LV-1539, tālrunis 7105800, 7105542, fakss 7012872

SĒDES PROTOKOLS

2021. gada 4. februārī

Rīgā

Nr. 8

Sēde tiek atklāta plkst. 11:05

Sēdi vada: O. Spārītis
Sēdi protokolē: sekretāre I. Šmite

Sēdē piedalās Padomes locekļi:

Agrita Maderniece, Aigars Kušķis, Klāvs Sedlenieks, Inese Baranovska,
Jānis Krastiņš, Gļebs Panteļejevs

Uzaicināti:

G. Princis – P/A “Rīgas pilsētas arhitekta birojs” direktors
A. Veīkenieks – SIA “AGIHAS” valdes priekšsēdētājs
S. Akuličs – SIA “AGIHAS” pārstāvis
G. Zvirbule – SIA “AGIHAS” pārstāve
D. Stalts – Rīgas domes deputāts
I. Drulle – Rīgas domes deputāts
M. Mitrofanovs – Rīgas domes deputāts
R. Našeniece – Rīgas domes deputāte
V. Gavars – Rīgas domes deputāts

DARBA KĀRTĪBA

1. Biedrības “Agihās” priekšlikums par piemiņas vietas izveidi no AIDS mirušo cilvēku piemiņai.
Ziņo: A. Veīkenieks
2. Dažādi.

G. Princis informē, ka sēdē piedalās Rīgas domes deputāti, kurus darbam atjaunotajā Pieminekļu padomes sastāvā izvirzījušas Rīgas domes deputātu frakcijas. Sagatavots Rīgas domes lēmuma projekts par Pieminekļu padomes jauno sastāvu, prognozējoši, ka tas tiks izskatīts Rīgas domē februāra mēnesī.

O. Spārītis informē par jautājumiem kādi ir tikuši izskatīti Pieminekļu padomē 2020.gadā, kad COVID-19 pandēmijas noteikto ierobežojumu dēļ nebija iespējams organizēt klātienē sēdes. Vērtējot Pieminekļu padomes nozīmi pilsētas kultūrtelpas veidošanā atzīmē, ka padome ir bijusi sociālā līdzsvara institūcija, kura ir ļāvusi pilsētas telpā parādīties ar Rīgas pilsētu saistītām piemiņas zīmēm, iemūžinot ievērojamas personības, kā arī dažādiem dizaina elementiem. Šajā jautājumā visaktīvākā ir bijusi Austrumu izpilddirekcija, izveidojot tādas tēlnieciskus objektus kā, piemēram, skulptūru grupu Rīdzinieki u.c. Uzsver, ka Pieminekļu padomes darbības nozīmi un mērķtiecīgu ietekmi pilsētvides tēla veidošanā ļoti ietekmē faktors, ka padomei nekad nav ticis piešķirts finansējums tēlniecisku objektu veidošanai un konkursu organizēšanai. Šīs iniciatīvas nekad nav tikušas atbalstītas, tādejādi padomei ne reti paliekot par Rīgas domes vai dažādu citu institūciju lēmumu un ierosmju pēdējo instanci, kad tās lēmumam vairs ir tikai formāls raksturs. Šādas situācijas ir pretrunā ar Pieminekļu padomes nolikumu, kur iniciatīvas tiesības ir formulētas, bet līdzekļi un iespējas tos realizēt nav. Līdz ar to aicina jauno Rīgas domes deputātu sastāvu pievērst uzmanību tam, ja Pieminekļu padome turpina darbu jaunajā sasaukumā, tad plānveidīgu un mērķtiecīgu vides dizaina objektu veidošanai pilsētas telpā ir jāparedz attiecīgi budžeta līdzekļi.

1. Biedrības “Agihās” priekšlikums par piemiņas vietas izveidi no AIDS mirušo cilvēku piemiņai

A. Veiknieks: Biedrība “AGIHAS”, kas ir atbalsta grupa cilvēkiem, kas dzīvo ar HIV, vēlas izveidot tēlniecisku piemiņas objektu to cilvēku piemiņai, kas ir miruši ar HIV/AIDS. Informē par biedrības vēsturi, HIV inficēto statistiku Latvijā, vides objektiem kādi izveidoti HIV mirušo piemiņai pasaulē (skat. prezentāciju). Informē, ka 2016.gadā ir izveidota piemiņas balva “Glāsts”, kura mākslinieciskā veidojuma autore ir tēlniece O.Šilova. Vides objekts varētu tikt veidots, izmantojot balvas māksliniecisko tēlu. Barikāžu laukumā, sadarbībā ar SIA “Rīgas meži” 2020. gadā tika izveidots piemiņas objekts no ziediem HIV/AIDS simboliskās sarkanās lentītes formā. Ja dome atbalstīs šo iniciatīvu, tad biedrība pilnībā uzņemsies šīs idejas realizāciju, t.sk. finansējumu.

O. Spārītis: Barikāžu laukumā ir paredzēts veidot piemiņas objektu barikādēm. Lai gan barikāžu laikā gāja bojā 5 cilvēki, bet no HIV mirušo skaits ir ap 2000, šos divus piemiņas objektus nevar salīdzināt. Apstākļos, kad Rīgas pilsētā tiek rosināts veidot piemiņas objektus mākslinieku un tēlnieku vide vēlas, lai tas ir labu ideju konkursu rezultātā radies objekts. Tādēļ ir grūti izvēlēties, ja tiek piedāvāts gatavs risinājums, ar kuru nāk iniciatīvas grupa, tādejādi izslēdzot konkursu.

A. Kušķis: Tā kā iesniegums nesatur nedz konkrētas vietas piedāvājumu, nedz arī tās māksliniecisko veidolu, tad sākotnēji jālemj par konceptuālu atbalstu šāda

objekta veidošanai kaut kur pilsētvidē. Rīgas vēsturiskā centra plānojumā atzīmētas teritorijas, kas varētu tikt bagātinātas ar skulpturāliem elementiem. Tāpat ir bijuši saraksti ar vēsturiskām personām, kam vajadzētu veidot piemiņas vietas Rīgas centrā. Atzinīgi novērtē sezonālo ziedu veidojumu Barikāžu laukumā. Tas ir humāns, skaists un pietiekami daiļrunīgs.

I. Baranovska: Šāds piemineklis nenoliedzami var būt pilsētā. Pagaidām priekšlikums nav līdz galam izstrādāts. O.Šilovas veidotā balva ir neliela izmēra telpisks objekts un kā tā varētu izskatīties palielinātā formātā un konkrētā vietā Vecrīgā ir diskutabli. Pasaules pilsētu piemēriem, kas tika parādīti prezentācijā, nav izcila mākslinieciska vērtība. Vecrīgas centrs nav piemērota vieta šādam objektam. Mums ir jādomā par mikrorajonu attīstību un to vizuālo tēlu.

J. Krastiņš piekrīt abiem iepriekšējiem kolēģiem. Mazo skvēriņu Jēkaba kazarmu galā nevajadzētu izlietot šim mērķim, jo tas ir paredzēts citiem nolūkiem. Ierosina ar Kušķa kunga pieminēto sarakstu iepazīstināt iniciatīvas autorus, kas to varētu izmantot, veidojot savu priekšlikumu. Citādāk mūsu vērtējums ir abstrakts.

M. Mitrofanovs: Ideja ir atbalstāma, bet tās realizācija – maigais pieskāriens – nepārlicina. Uzskata, ka mākslinieciskais tēls jārada konkursa ietvaros.

K. Sedlenieks: Nav jautājums par objekta veidošanas nepieciešamību. Demonstrētā statistika parādīja, ka Latvijā un it sevišķi Rīgā HIV jautājums ir katastrofāls, ja skatāmies uz Eiropas līmeni. Līdz ar to tas nav jautājums par kādas mazas grupas iegribām, bet gan jautājums par līdzcietību, iecietību un sabiedrības veselību kopumā. Jautājums ir par to kāds ir šī telpiskā veidojuma mērķis? Līdzcietība un solidaritāte ar tiem, kas ir gājuši bojā vai arī likt aizdomāties pēc iespējas vairāk cilvēkiem, ka šī slimība var skart katru no mums. Līdz ar to svarīgs jautājums ir par novietni – maza skaista, atbilstoša vieta, kur reizēm kāds var aizklīst un nejauši ieraudzīt šo objektu, vai arī pēc iespējas sociāli eksponētāks, kur pēc iespējas lielāks cilvēku daudzums tiek uzrunāts. Ierosina apsvērt Stacijas laukuma vietu, jo tur ir vislielākā cilvēku plūsma.

I. Drulle: Visi vēlas tēlnieciskos objektus izvietot Rīgas centrā un ap kanālmalu, kaut šīs teritorijas jau ir pārpildītas. Mūsu pilsēta ir liela un daudzas attīstāmas apkaimes. Ļoti labi tika izmantots šis moments Ziemassvētkos, kad gaismas objekti tika izvietoti dažādās apkaimēs un nebija nepieciešamības doties uz pilsētas centru. Tas pats attiecas uz tēlniecības darbiem – lai kaut ko labu redzētu, nevajadzētu doties tikai uz centru. Piedāvātais mākslinieciskais risinājums nepārlicina. E-Bay portālā par nelielu summu iespējams iegādāties ļoti līdzīgu formu.

R. Našeniece pilnībā atbalsta ideju. Pilsētās vienmēr ir par daudz politisku pieminekļu. Mums trūkst sociālo pieminekļu. Svarīgi, lai objekti nekonkurētu par vietu. Uzskata, ka ir iespējams atrast pietiekami prestižas teritorijas šim piedāvājumam arī ārpus centra.

A. Veiknijs: Nav pretenziju pret apkaimēm, bet ņemot vērā to, ka šī tēma ir ārkārtīgi sensitīva, nav pārliecināts vai Purvciema daudzdzīvokļu māju pagalmā cilvēki neasociētu šo piemiņas zīmi kā tādu, kas attiecas tikai uz viņiem. Līdz ar to ideja asociēt šo pieminēkli tikai ar kādu noteiktu apkaimi ir riskanta un varam sastapties ar pretestību no iedzīvotāju puses. Runājot par māksliniecisko risinājumu, atzīmē, ka biedrību neuzrunā piemiņas zīmes lentīšu veidā. Nevalstiska organizācija nevar ieguldīt līdzekļu prototipa sagatavošanā, ja nav saņemts konceptuāls atbalsts no pašvaldības. Organizācija nepretendē uz nodokļu maksātāju finanšu līdzekļiem. Biedrība 28 gadu pastāvēšanas laikā ir pierādījusi savu veiktspēju pietiekami nopietnu, finansiāli ietilpīgu un sabiedrībā pamanāmu projektu realizācijā, tādu kā Pasaules AIDS dienas koncertu organizēšana, konferenču organizēšana u.c. Runājot par objekta mērķi, tam ir arī preventīvs raksturs.

O. Spārītis rezumē, ka ideja ir guvusi atbalstu, raisījusi diskusijas un Rīgas domes vēlēšanos līdzdarboties. Dialogs par idejas virzību ir turpināms un meklējama ideālākā forma. Tai pat laikā jārisina jautājums ar Rīgas pilsētas plānošanas dienestiem par vietu, kā arī jautājums par ideju konkursu, kas iedzīvinātu humanitātes ideju, kura ir vēsta nevis uz kādu depresīvu momentu akcentēšanu sabiedrībā, bet gan uz dzīvi apliecināšanu un slimību uzvarošu dizaina objektu, kas neliktu raudāt par zaudējumiem. Tēlnieciskie objekti optimizē sabiedrību tad, ja šis objekts motivē dzīvot par spīti slimībai. Rīgā jau ir izveidoti vairāki ar medicīnu saistīti tēlnieciskie objekti – Tvaika ielā ir mākslas darbs, kas veltīts alternatīvajā pasaulē dzīvojošiem cilvēkiem un ārsta Hipokrāta skulptūra, 1.Meža kapos pie ieejas – nedzīvi dzimušajiem bērniem, Miera dārzā - piemiņas vieta Afganistānas kara upuriem un arī Černobiļas upuriem, pie Gailezera onkoloģijas nodaļas atrodas Avicennas skulptūra, Strazdumuižā ir krūšutēls Brailam, Stradiņa slimnīcā krūšutēls P.Stradiņam. Tādejādi var teikt, ka ap veselības problēmu ir samērā liels piemiņas objektu kopums. Svarīgi šajā kopumā atrast to filozofisko momentu, kas apliecina dzīvot spēku un neapraud nāvi. Tas it tas, kas mūsu sabiedrībā, it īpaši COVID laikā ir vajadzīgs.

A. Veiknijs vaicā: vai puķu dobe Barikāžu laukumā var tikt saglabāta, kamēr tiek meklēts paliekošs piemiņas objekts? Maija trešā svētdien ir no HIV/AIDS mirušo piemiņas diena un biedrība “AGIHAS” šajā laikā atklāj šo piemiņas dobi.

O. Spārītis: Estētiska un simboliska objekta veidošana, kas tiek realizēta ar daiļdārzniecības metodēm un, kuram tiek piešķirta sociāli svarīga simbola loma ir apsveicama rīcība un tā var pastāvēt līdz pilsēta šo teritoriju izmantos kādiem citiem mērķiem. Rīgā ir nepieciešamas daiļdārznieciskas ziedu kompozīcijas gan ar simbolisku, gan dekoratīvu nozīmi.

Pieminēkļu padome nolemj:

1. Konceptuāli atbalstīt piemiņas zīmes izveidi no AIDS/HIV mirušo cilvēku piemiņai.
2. Atbalstīt ziedu kompozīcijas izveidošanu Barikāžu laukumā.

2. Dažādi

G. Princis: Pēc iespējas raitāk tiks atjaunots pilnvērtīgs Pieminekļu padomes sastāvs un padome turpinās darbu līdz gada otrai pusei, kad notiks plašākas pārvaldības maiņas, kad tās būs precizējušās skaidros mehānismos. Politiskais mandāts šobrīd ir piešķirt Galvenā arhitekta dienestam jaunajā, paplašinātajā Pilsētas attīstības departamenta struktūrā lielāku pilnvaru un atbildību pilsētvides projektu veidošanā un uzraudzībā.

Daļa no pilsētvides veidošanas procesiem, un šodien izskatītais jautājums ir labs tam piemērs, ir ļoti diskutējami. No šī aspekta uzdevums būtu veidot šo struktūru tādu, lai Pieminekļu padomes ekspertu padomi būtu pieejami pilsētas arhitekta dienestam arī turpmākajā darbā. Par formu un veidu kā tas notiks vēl ir atvērts jautājums.

O. Spārītis: Rīgas domei turpinās pienākt vēstules ar idejām par tēlniecības darbiem. Vai esošā Pieminekļu padome turpina darbu apkopojot iesniegumus un izskatot tos kopā ar Rīgas domes frakciju izvirzītajiem ekspertiem?

G. Princis apstiprina sacīto. Nākamais pieturas punkts būs apstiprinātais Rīgas domes Pieminekļu padomes sastāvs un gada otrā pusē mēs diskutēsim un prezentēsim to, kā darbs notiks tālāk.

Sēdi slēdz plkst. 13:33

Priekšsēdētājs

O.Spārītis

Protokolēja

I. Šmite